

2. Kondicionál:

Tvar, který vyjadřuje děj možný nebo něčím podmíněný. Analytický kondicionál se tvoří z aoristových tvarů pomocného slovesa **být** a **l-ového přičestí**. Tento kondicionál je ve vedlejších větách na jsl. prostoru upozaděn ve prospěch modálně nepříznakového indikativu, zvláště ve spojení s *da*.

V **M** a **SI** má pomocné sloveso *být* podobu neohebné částice **bi**;

H, S, B – ohebné tvary, ale synkretismus 2. a 3. os. sg

(**S, H** *bih, bi, bi; bismo, biste, bi; B* *bih, bi, bi; bihme, bihte, biha*)

Rozlišování kond. přítomného a minulého není v **B** a **M**.

S, H: *čitao bih x bio bih čitao* (okrajové)

SI: *delal bi x delal bi bil*

Slovesná adjektiva činná (přičestí) a přechodníky

	prézentní part.	préteritální part.	prézentní přech.	préteritální přech.
SI	<i>delajoč</i>	<i>delavši</i> (kniž.)	<i>delajoč/gledaje</i>	<i>delavši/gledavši</i>
H, S	x	x	<i>gledajuči</i>	<i>gledavši</i>
M	x	x	<i>vikajk'i</i>	x
B	<i>nosešt</i>	x	<i>nosejki</i>	x
(Č)	<i>dělající</i>	<i>udělavši</i> (kniž.)	<i>nes-a/-ouc/-ouce</i> (kniž.)	<i>přines-0/-ši/-še</i> (kniž.)

Infinitiv a supinum

Infinitiv není v **B** a **M**, v **S** a v menší míře i v **H** je v některých konstrukcích nahrazován indikativním tvarem. Jen **SI** má jako jediný slov. jaz. opozici inf. x sup. Inf. má vokalické zakončení **-ti** (v **Č** tomu bylo též, ale ve 2. pol. 20. století došlo ke změně na **-t**). **SI** má opozici **-ti** (inf.) x **-t** (sup.). V **B** tzv. zkrácený tvar infinitivu (inf. základ), především v záporném imperativu typu *nedej pisa*.

PŘÍSLOVCE (ADVERBIA; H, S, M PRILOZI; B NAREČIJA)

Neohebný plnovýznamový slovní druh označující především **místní** (*tam, tady, daleko, dole, vzadu* aj.), **časové** (*zítra, pozdě, dnes, večer, teď* aj.), **způsobové** (vč. **množství a míry**: *vesele, česky, mlčky, dobře* aj.; *hodně, málo, úplně, vůbec* aj.) a **příčinné** (*náhodou, hladý, smíchy, navzdory, schválně* aj.) **okolnosti**, za nichž se realizuje obsah slovesa, platí obsah adjektiva nebo jiného adverbia.

Formální hledisko: příslovce **původní** (nemotivovaná) x **nepůvodní** (motivovaná)

Př.: **S** *često, juče, rano, pre x noču, danas, leti, dobro, malo, zanimljivo*

Adverbia vzniklá z *kvalifikačních adjektiv* je možno stupňovat, to však není vyjadřování kvalit gramatických, nýbrž lexikálně-sémantických:

Č *dobře – lépe – nejlépe* **H, S** *dobro – bolje – najbolje* **B** *dobre – po-dobre – naj-dobre*

Některá příslovce se vnímají spíše jako částice. Jsou to taková příslovce, na něž se nelze zeptat běžnými otázkami typu *kde? kam? proč? kolik? jak?* – *več, bar, baš, čak, evo, eno, gotovo* apod. Některá patří mezi tzv. **větná adverbia** = komentují obsah celé věty, tj. mají funkci **modifikátorů** – *bohužel; istina, srećom, međutim* apod.

ČÁSTICE (PARTIKULE; H ČESTICE/RIJEČCE; S REČCE; M ČESTIČKI; B ČASTICI)

Neohebný neplnovýznamový slovní druh. Jinak řečeno jde o taková synsémantika, která nemají spojkový nebo předložkový charakter.

Na základě jejich funkce a formálních vlastností lze rozlišovat částice **modální** (*asi, snad, možná* aj.), **intenzifikační** (*velmi, hodně, zcela* aj. – viz též měrová adverbia), **vytýkací** (*jenom, rovněž, jedině, také* aj.), **modifikační** (primárně přísluší jiným slovním druhům: *ale, tedy/teda, hezky, prostě* aj.), **odpověďové** (*ano, jo, ne; da, ne, jest/e/; njama* aj.), **negační** (*ne/nikoli*) a **přací/optativní** (*kěž; neka*).

Př.: Ty jsi ale trouba! To je teda nadělení! A ted' to hezky vyklop! Prostě to udělej!

PŘEDLOŽKY (PREPOZICE; H PRIJEDLOZI; S, M, B PREDLOZI)

Neohebný neplnovýznamový slovní druh, vyjadřuje především povahu vztahu jména ke slovesu nebo k jinému jménu ve větě. Podle spojitelnosti dělíme předložky na **genitivní, dativní, akuzativní, lokálové a instrumentálové**. Některé jsou spojitelné s více pády (**H** *na, u, pred* aj.).

Z hlediska původu se předložky dělí na **původní** (pravé) a **nepůvodní** (nepravé):

H, S *pod, pri, od, na, do, iz* aj. x *kraj, niz, posle, zbog, među* aj.

Z formálního hlediska se dělí na prosté (jednoduché) a složené:

H, S *pod, od, niz, posle* x *uzduž, iznad, ispod* aj.

Významy předložek:

Prostorové (*oko, ispred*), **časové** (*prije, sredinom*), **vztahové** (*u vezi s, s obzirom na*), **příčinné** (*zbog, od*) aj.

SPOJKY (KONJUNKCE; H, S VEZNICI; M SVRZNICI; B ŠAJUZI)

Neohebný neplnovýznamový slovní druh sloužící ke spojování vět, částí vět nebo slov.

Forma je jednoslovná (*a*), opakovaná (*nebo, nebo*), dvojitá (*bud' – nebo; ili – ili*) nebo víceslovná (*ne tak – jako spíše*)

Spojky s ohledem vztah mezi spojovanými členy dělíme na **souřadící** (parataktické) a **podřadící** (hypotaktické). Další členění viz syntax.

CITOSLOVCE (INTERJEKCE; H UZVICI/USKLICI; S UZVICI; M IZVICI; B MEŽDUMETIJA)

Neohebný slovní druh se zvláštními typy významů, v komunikaci jsou citoslovce plně sdělná a formálně samostatná. Z hlediska výstavby textu plní především funkce emocionální a sociální (kontaktní). Vyjadřují se jimi nálady, pocity, city, dojmy, výzvy nebo se napodobují zvuky okolního světa.

1. citoslovce **pocitová** (*sláva! ach jo! proboha! aj.*)
2. citoslovce **zvukomalebná/onomatopoická** (*bác cink bé prásk aj.*)
3. citoslovce **obecně kontaktní a vybíjecí** (*člověče lidičky pánové hele marš vid' aj.*)

Č *plác, žbluňk* H *pljus, buć* B *pljas, pljak*

Č *haf!* H *vau!* B *bau!*